

ಓದಬೇಕಾಯಿತು. ಎಷ್ಟನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರೋ, ಅಷ್ಟನ್ನು ತಿಳಿದಿದ್ದೇನೆ. ದರ್ಶನಶಾಸ್ತ್ರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವೆಲ್ಲ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಕೌಶಲ್ಯ, ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ- 'ವಾಗ್ವೈಖರೀ ಶಬ್ದಾರ್ಥೀ ಪಂಡಿತಾನಾಂ ಭುಕ್ತಯೇ ನ ತು ಮುಕ್ತಯೇ' ಎಂದು ಶಂಕರರೇ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ."

ಸ್ವಲ್ಪ ನಂತರ ಶಿವನ ಮಾತು ಬಂತು. ವಿಧಿನಾಥ ಪಂಡಿತರು ಶಿವ-ದುರ್ಗೇಶ್ವರ ಮಿಲನದ ೪-೫ ಕಲಾತ್ಮಕ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಮಾಡಿದರು. ಬಾಬಾ ಬಹಳ ಆನಂದದಿಂದ ಕೇಳುತ್ತ, ಒಂದೆರಡನ್ನು ಬರೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೇಳಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ವಿಧಿನಾಥರು, 'ಮತ್ತೆ ಬರುತ್ತೇನೆ, ಮರೆಯಬೇಡಿ. ನಾನೊಬ್ಬನೇ ಬರುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟ' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಿ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಎಂಬ ಒಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬಂದು ವೇದ ಪಾರಾಯಣ ಮಾಡಿ, ತಾವು ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದು ವೇದವನ್ನು ಕಲಿಸಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮಾತಾಯಿತು. 'ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ, ಆದರೆ ಇತರರು ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು' ಎಂದು ಅವರೆಂದರು. ಕೊನೆಗೂ ಅವರು ಬರಲಿಲ್ಲ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರರೂ ಕೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆಯೋ ಏನೂ, ಇದನ್ನವರು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ.

೧ ಜನವರಿ, ೧೯೩೭: ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾ (ಅಮೆರಿಕನ್ ಭಕ್ತಿಯರು, ಬೇಲೂರು ಮಠದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಹುಪಾಲು ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು) ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಮೊದಲೇ ಬಾಬಾಗೆ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಬಳಿಕ, 'ಮುಂದಿನ ಜನವರಿ ೧ನೇ ದಿನವನ್ನು ನಾವು ನಿಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಕಳೆಯಬಯಸುತ್ತೇವೆ' ಎಂದು ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಬಂದಿತ್ತು. ಅವರೊಂದಿಗೆ ಬಾಸ್ಪನ್ ಸ್ವಾಮಿ ಅಖಿಲಾನಂದಜಿಯವರೂ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅನಂಗ ಮಹಾರಾಜ್ (ಸ್ವಾಮಿ ಒಂಕಾರಾನಂದ) ಹಾಗೂ ಹಿರಿಯ ದ್ವಿಜೇನ್ ಮಹಾರಾಜ್ (ಸ್ವಾಮಿ ಗಂಗೇಶಾನಂದ) ಅವರಿಗೂ ಬರಬೇಕೆಂದು ಬಾಬಾ ಬರೆದಿದ್ದರು.

ಅವರನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ನಾನಾ ಏರ್ಪಾಡುಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಕಲ್ಪತೆಯಿಂದ ಹೂ, ಹಣ್ಣು, ಮಾಲೆಗಳು; ರಸ ಗುಲ್ಲಾ, ಸಂದೇಶ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಭಾರತೀಯ ಸಿಹಿತಿಂಡಿ, ಕೇಕ್, ಬಿಸ್ಕತ್ತು ಮುಂತಾದ ವಿದೇಶಿ ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಶ್ರಮವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ- ಎಂಥ ಆನಂದ!

ಜನವರಿ ೧ರಂದು ಮುಂಜಾನೆ ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಸಲೂನ್ ಗಾಡಿಯೊಂದು ನಿಂತಿತ್ತು. ಅತಿಥಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲು ಬಾಬಾ ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ, ತಾವೂ ಹೋಗಲು ಸಿದ್ಧರಾದರು.

ಭಕ್ತಿ, ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾ ಹಾಗೂ ಸ್ವಾಮಿ ಅಖಿಲಾನಂದರು ತಲುಪಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಹೂವಿನ ಹಾರಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಟೇಬಲ್ ಮೇಲೆ ಚಹಾ, ಉಪಾಹಾರಗಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಾಗತದ ಮೊದಲನೇ ಭಾಗ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

ದ್ವಿಜೇನ್ ಮಹಾರಾಜರು ಆಶ್ರಮದವರಿಗೆಲ್ಲ ರಸಗುಲ್ಲಾ ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅನಂಗ ಮಹಾರಾಜರು ಅರ್ಜುಂಟೇನಾದ ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜಯಾನಂದ (ಪಶುಪತಿ ಮಹಾರಾಜ್) ರೊಂದಿಗೆ ಬಂದರು. ಬಾಬಾ ಅವರನ್ನು ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ತಿನ್ನಿಸಿದ ಬಳಿಕ, 'ನಿನಗೇನು ಬೇಕು, ಹೇಳು' ಎಂದರು. ಆ ದಿನ ಬಾಬಾ ಒಂದು ಹೊಸ ಉಣ್ಣೆಯ ಶಾಲನ್ನು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಸ್ವಾಮಿ ವಿಜಯಾನಂದರು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದರು, ತಕ್ಷಣ ಬಾಬಾ ಆ ಶಾಲನ್ನು ಅವರ ಮೈಮೇಲೆ ಹೊದಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಇಡೀ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಹೊಳೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು.

ಸ್ವಾಮಿ ಸತ್ಯಕಾಶಾನಂದರು ಅಮೆರಿಕಾಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು; ನಿಂತು ಭಾಷಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಬಾಬಾ ಅವರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. 'ಸ್ಮೃತಿಕಥೆ' ಗಾಗಿ ಬರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣರ ಜೀವನದ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳನ್ನು ಅನುವಾದ ಮಾಡಿಸಿದ್ದರು; ಅದನ್ನೇ ಎಲ್ಲರ ಮುಂದೆ ಓದಲಾಯಿತು. ಆಹಾರದ ನಂತರ ಎಲ್ಲರೂ ತಿರುಗಾಡುತ್ತಾ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನೋಡಿದರು; ಒಬ್ಬರು ಮರದ ಕೆಳಗೆ, ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ತೋಟದಲ್ಲಿ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಸಂಜೆಯ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೊರಟುಹೋದರು. ದಿನವಿಡೀ ಆನಂದ ದಿಂದಿದ್ದ ಬಾಬಾ ತುಂಬಾ ದಣಿದಿದ್ದರು, ಕೊನೆಗೆ "ಇಂದು ಜನವರಿ ೧, ನಮಗೂ ಶುಭದಿನ- 'ಕಲ್ಪತರು' ದಿವಸ" ಎಂದರು.

ಕೆಲವು ದಿನಗಳಿಂದ ಹಿರಣ್ಮಯೀ ವರ್ಧನ್ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ದ್ದರು. ಅವರು ಕುಮಿಲ್ಲಾದ ಡಾ| ಕಾಮಿನೀವರ್ಧನರ ಪತ್ನಿ. ಪತಿ-ಪತ್ನಿಯರದು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಿರುದ್ಧ ಮನೋಭಾವ; ಪತಿ ಡಾಕ್ಟರ್, ನಾಸ್ತಿಕರು. ಹಿರಣ್ಮಯೀ ಭಕ್ತಿ, ಸಾಧಕಿ. ಅವರು ಬಾಬಾರ ಚಿತ್ರವನ್ನೇ ಪೂಜಿಸುತ್ತ ಕಾಳಿ, ದುರ್ಗಾ, ಶಿವ, ಕೃಷ್ಣ, ತಾಕೂರ್, ಶ್ರೀಮಾತೆ ಎಲ್ಲರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಾಬಾ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ತಿಲಕವನ್ನೂ ಇಡುತ್ತಾರೆ (ಕಾರ್ತಿಕ ಮಾಸದ ಶುಕ್ಲ ಪಕ್ಷದ ದ್ವಿತೀಯೆಯ ದಿನದಂದು ಬಂಗಾಳ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪ್ರಕಾರ ಸೋದರಿಯರು ಸೋದರನ ಹಣೆಗೆ ತಿಲಕವನ್ನಿಡುವುದು ಪದ್ಧತಿ.) ಈ ವಿಷಯವನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವರು ಪ್ರತ್ರದ ಮೂಲಕ ಬಾಬಾಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದರು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಬಾಬಾ, "ನೋಡಿ ದೇಯಾ? ಮಾಯೆಯ ಮೂಲಕ ತಾಕೂರರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದರು.

ಹಿರಣ್ಮಯೀ ವರ್ಧನರು ಬಾಬಾರನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಲೇ ಬಾಬಾ ಅವರನ್ನು ಬೈದು ತಾಕೂರರ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಿ ಬಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ಆಳುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅವರ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬಾಬಾ, 'ಯೋಗಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳು' ಎಂದರು. ಒಂದು ದಿನ ಆಕೆ ಹೂ, ಶ್ರೀಗಂಧಗಳಿಂದ ಬಹಳ ಹೊತ್ತು ಬಾಬಾರ ಪಾದಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರು. ಕೊನೆಗೆ ಅವರು ಬಾಬಾ ಪಾದಗಳನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು. ಬಾಬಾ ಮೌನವಾಗಿ ಅವರ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. (ಮುಂದುವರಿಯುವುದು)

ದೀಪಾವಳಿ

ಅಂತರ್ಜ್ಯೋತಿರ್ಬಹಿರ್ಜ್ಯೋತಿಃ ಪ್ರತ್ಯಗ್ಜ್ಯೋತಿಃ ಪರಾತ್ಪರಃ |

ಜ್ಯೋತಿರ್ಜ್ಯೋತಿಃ ಸ್ವಯಂಜ್ಯೋತಿರಾತ್ಮಜ್ಯೋತಿಶ್ಚೈವೋಽಸ್ಯ ಹಮ್ ||

ಭಾರತದಲ್ಲೆಡೆ ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ವಿವಿಧ ಆಚರಣೆಗಳು, ಅವುಗಳ ಪೌರಾಣಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ, ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅರ್ಥ ಇವುಗಳನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವ ಲೇಖಕಿ, ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರು ಹಾಗೂ ಮೈಸೂರು ಶ್ರೀರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮದ ಭಕ್ತರು.

ಡಾ. ಕೆ.ಎಲ್. ಪ್ರಸನ್ನಾಕ್ಷಿ

ಜ್ಯೋತಿಗೆ ಜ್ಯೋತಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗುವ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ರೂಪ ನಮ್ಮ ದೆಂದು ಅರಿತು, 'ವೇದಾಹಮೇತಂ ಪುರುಷಂ ಮಹಾಂತಂ ಆದಿತ್ಯ ವರ್ಣಂ..' ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಆ ಪರಮ ಪುರುಷನನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆ - ಎಂದು ಘಂಟಾಘೋಷವಾಗಿ ಸಾರಿದ ಮಹಿಮೋನ್ನತರ ನಾಡು, ಪರಂಪರೆ ನಮ್ಮದು. ಅಂತಹ ಬೆಳಕನ್ನು ಪಡೆಯುವುದೇ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟವಾದ ಸಕಲ ಜೀವಿಗಳ ಹಕ್ಕು ಮತ್ತು ಕರ್ತವ್ಯ. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಜೀವವು ಭೌತಿಕ (ಶಾರೀರಿಕ), ಬೌದ್ಧಿಕ, ಮಾನಸಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಅಗತ್ಯವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರ-ತತ್ತ್ವ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಕರುಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಅತೀತವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಅವರು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಅನುಭವವನ್ನು ಪಡೆಯಿರಿ, ಆನಂದ-ಪರಮಾನಂದ -ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿರಿ ಎಂದು 'ಶ್ರುಣ್ವಂತು ವಿಶ್ವೇ ಅಮೃತಸ್ಯ ಪುತ್ರಾಃ...' , 'ಅಗ್ನಿಮಿಚ್ಛದ್ಧಂ ಭಾರತಾಃ ...' ಎಂದು ನಮ್ಮ ಋಷಿಗಳು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಧನೆಯ ಹಂತ (ಪರ್ವ)ಗಳಲ್ಲಿ 'ಹಬ್ಬ'ಗಳೂ ಒಂದು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಹಬ್ಬಗಳಿಂದ ಮನಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಡಗರ, ಸಂಭ್ರಮ, ಆನಂದೋಲ್ಲಾಸಗಳಿಂದ ನಿತ್ಯಸುಮಂಗಳ ನಿತ್ಯಮಹೋತ್ಸವ. ಇಂತಹ ಹಬ್ಬಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 'ದೀಪಾವಳಿ' ಹಬ್ಬವೂ ಒಂದು.

ಲೋಕವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೆಳಗುವ (ಸೂರ್ಯ ಚಂದ್ರ ಅಗ್ನಿ ನಕ್ಷತ್ರಾದಿ) ಎಲ್ಲಾ ಜ್ಯೋತಿಗಳಿಗೂ ಜ್ಯೋತಿಯಾದ, ಪರಮ ಜ್ಯೋತಿಯಾದ, ಕಲೆಗಳಿಲ್ಲದ (ನಿಷ್ಕಲ) ಸಕಲಕಲಾಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ, ಕಳಂಕರಹಿತ (ನಿರಂಜನ)ವಾಗಿ, ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಸದಾ ಏಕ ರೂಪವಾಗಿ ಭಾಸವಾಗುವ (ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪ) ಏಕೈಕ ಬೆಳಕಿಗೆ ನಮೋ ನಮಃ! ಯಾವುದೇ ದಿಕ್ಕು, ಯಾವುದೇ ದೇಶವಿರಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟ 'ದೀಪ'ದ ಸ್ವರೂಪ ಒಂದೇ. ಮತ್ತು ಆ 'ದೀಪ'ದಿಂದ ನೂರು, ಸಾವಿರ, ಹತ್ತುಸಾವಿರ, ಲಕ್ಷ... ಹೀಗೆ ಅಸಂಖ್ಯ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿದರೂ ಆ 'ದೀಪ'ದ ಕಾಂತಿ ಎಷ್ಟಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ಇರುತ್ತದೆ; ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಕುಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟತಮವಾದ 'ದೀಪ'ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಹಬ್ಬ ದೀಪಾವಳಿ. ಇದು ದಕ್ಷಿಣಾಯನದಲ್ಲಿ ಆಶ್ವಯುಜ ಮಾಸದ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದ ತ್ರಯೋದಶಿಯಿಂದ, ಕಾರ್ತಿಕ ಶುದ್ಧ ಬಿದಿಗೆಯವರೆಗೆ ಆಚರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಈ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆ, ದೇವಾಲಯ, ಮಠ, ಚೌಕ - ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಡೆ ದೀಪ ಬೆಳಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ಇದೆ. ಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣ ಮಾನವನಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಸ್ತಂಭ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟಕೋನದ ಆಕೃತಿ ಇರಿಸಿ, ಆ ಎಲ್ಲಾ ಕೋನಗಳಿಂದ ದೀಪಜ್ವಾಲೆ ಹೊರಬರುವಂತೆ ಆಕಾಶದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚುವ ತಾತ್ತ್ವಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯುಳ್ಳ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಅಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬಾಣ ಬಿರುಸು ಮದ್ದು ಪಟಾಕಿಗಳ ಬೆಳಕೂ ಇವುಗಳೊಡನೆ ಸೇರುತ್ತದೆ; ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬೆಳಕು ದೀಪಮಯವಾಗಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾತಾವರಣವನ್ನೇ ಪ್ರಕರ್ಷಮಾನವಾಗಿ ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವ ಕಾರಣ 'ದೀಪಾವಳಿ' ಎಂದು ಅನ್ವರ್ಥವಾದ ಹಬ್ಬವಿದು.

ಈ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ, ವಿಧಿ-ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು, ಸ್ಕಾಂದ ಪುರಾಣದ ಕಾಶೀಖಂಡ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣ, ಪದ್ಮಪುರಾಣ, ಗರುಡ ಪುರಾಣ, ಮಹಾಭಾರತ ಮುಂತಾದ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಗಳಿವೆ.

ನೀರು ತುಂಬುವ ಹಬ್ಬ: ತ್ರಯೋದಶಿಯ ದಿನ ಸ್ನಾನದ ಮನೆಯ ಹಂಡೆ, ಪಾತ್ರೆ, ಪಡಗಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧಮಾಡಿ, ಒಲೆ ಹಂಡೆಗಳನ್ನೂ ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ನೀರು ತುಂಬಿಸಬೇಕು. ಆಹ್ವಾನಿತರಾದ ಬಂಧು-ಬಾಧವರೊಡನೆ ಸಿಹಿ ಊಟ ಮಾಡಿ ರಾತ್ರಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಬೇಕು. ಅಂದು ಯಮದೇವರ ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ, ಅಪಮೃತ್ಯು ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಮನೆಯ ಹೊರಗಡೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ,

ಮೃತ್ಯುನಾ ಪಾಶದಂಡಾಭ್ಯಾಂ ಕಾಲೇನ ಶ್ಯಾಮಯಾ ಸಹ |

ತ್ರಯೋದಶ್ಯಾಂ ದೀಪದಾನಾತ್ ಸೂರ್ಯಜಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಮಮ ||

- ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿ: ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನ ಎಲ್ಲರೂ ಅಭ್ಯಂಗ (ಎಣ್ಣೆ ಸ್ನಾನ) ವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ದಿನದಂದು ಸಂನ್ಯಾಸಿಗೂ ಅಭ್ಯಂಗ ವನ್ನು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ- 'ಉಂಡ ದಿನ ಉಗಾದಿ, ಮಿಂದ ದಿನ ದೀವಳಿಗೆ' - ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಾಡಿಯ ಸತ್ಯತೆ, ಅಭ್ಯಂಗದ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಯಮಧರ್ಮ ರಾಯನನ್ನು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಜಲಕಲಶಗಳಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ ಷೋಡ ಶೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಯಮ-ಧರ್ಮರಾಜ-ಮೃತ್ಯು -ಅಂತಕ-ವೈವಸ್ವತ-ಕಾಲ-ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯ-ಔದುಂಬರ-ದಧ್ನು-ನೀಲ-ಪರಮೇಶ್ವರ-ವ್ಯಕೋದರ-ಚಿತ್ರ-ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ ಎಂಬ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ತಿಲತರ್ಪಣ ನೀಡಬೇಕು.

ಆಮೇಲೆ ನರಕಾಂತಕ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಆತ ನನ್ನು ಪೋಡತೋಪಚಾರಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಬೇಕು. ಜೀವ ಸಾರ್ಥಕ ಕರವಾದ ಭಗವಂತನನ್ನು ಹೊಂದಲು ಇರುವ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭೋಪಾಯ - ಭಗವಂತನ ಲೀಲಾವತಾರಗಳನ್ನು, ಅವನ ವಿವಿಧ ಲೋಕಹಿತ ಲೀಲೆಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು, ಗದ್ಗದಕಂಠ ದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೀರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು, ಅವನ ಸತ್ಯಭೆಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜನರಿಂದ, ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಕೇಳುವುದು - ಎಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ ಸಾರಿ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನು ಮಾಡಿದ ನರಕವಧೆಯನ್ನು ಅಂದು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸೂಕ್ತವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ನರಕನ ಊರು ಪ್ರಾಗ್ಜ್ಯೋತಿಷ, (ಹಿಂದೆ ಅದೂ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವೇ ಆಗಿದ್ದು ನರಕನ ಬಲ, ದರ್ಪ, ಅಹಂಕಾರದ ಮದದಿಂದ, ಧರ್ಮಮೀರಿದನಡತೆಯ ಕಾರಣ ಅದು ಅಳಿಸಿಹೋಯಿತು.) ಅದನ್ನು ಅವನು ಗಿರಿದುರ್ಗ ಜಲದುರ್ಗ ಶಸ್ತ್ರದುರ್ಗ ವಾಯುದುರ್ಗ ಮೊದಲಾದ ದುರ್ಗಗಳಿಂದಲೂ, ಮುರಪಾಶ ಮೊದಲಾದ ಪಾಶಗಳಿಂದಲೂ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ. ಈತ ಮದಾಂಧನಾಗಿ ದೇವತೆಗಳ ತಾಯಿಯಾದ ಅದಿತಿಯ ಬೆಂಢೋಲೆಗಳನ್ನೂ, ದೇವತೆಗಳ ವಿಹಾರಕ್ಷೇತ್ರವಾದ ಉಪವನವನ್ನೂ, ವರುಣನ ಬೆಳ್ಳಿಡೆ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿದ್ದೇ ಅಲ್ಲದೆ, ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ದೇವತೆಗಳು ಈತನ ಬಾಧೆ ತಾಳಲಾರದೆ ಕೃಷ್ಣನ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕರು. ಕೃಷ್ಣನು ತನ್ನ ಪತ್ನಿ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯೊಡಗೂಡಿ ವೇದಾತ್ಮನಾದ ಗರುಡನ ಮೇಲೆ ನರಕನ ನಗರಿಗೆ ಬಂದ. ತನ್ನ ಚಕ್ರ, ಗದೆಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಅವನ ಸುರಕ್ಷಿತ ಕೋಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಿದ. ಮುರಪಾಶ ಮತ್ತು ಕೃತಕಯಂತ್ರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ತನ್ನ ಶಂಖದಿಂದ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದ; ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿದ ಮುರನೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸನನ್ನು ಕೊಂದುಹಾಕಿದ. ಆಗ ತನ್ನನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದ ನರಕಾಸುರನೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಅವನನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿದ. ಅದಿತಿಯ ಕುಂಡಲಗಳನ್ನೂ ದೇವಲೋಕದ ಉದ್ಯಾನವನ, ವೈಜಯಂತಿಯನ್ನೂ ವರುಣನ ಭತ್ತಿ ಮಣಿಗಳನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣ ಅವರವರಿಗೆ ತಲುಪಿಸಿದ. ಅವನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದ ೧೬,೦೦೦ ಮಂದಿ ರಾಜಕುಮಾರಿಯರನ್ನೂ ಅವರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೇರೆಗೆ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ.

ಹೀಗೆ ಯೋಗೇಶ್ವರನಾದ, ಅನಾದಿಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯಾದ ಕೃಷ್ಣನು ಪರಬ್ರಹ್ಮವೇ ಪುರುಷಾಕಾರವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದಿದ್ದ. ಹೊರಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರೂ, ಆ ಯಾವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೂ, ಅದರಿಂದ ಬರುವ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಫಲಗಳಿಗೂ ಕಿಂಚಿತ್ತೂ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳದೆ ಸದಾ ಬ್ರಹ್ಮಭಾವದಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದವನು ಪುರುಷೋತ್ತಮ. ಭಗವಂತನ ಈ ಭಾವವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು, ಕೀರ್ತಿಸುವುದು ಧ್ಯಾನಿಸುವುದು ಜೀವಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಯಃಕಾರಕ. ಇದು ಈ ದಿನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ.

ಈ ಭಗವದ್ವಾಪದ ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಮನೆಯ ಒಳಗೆ, ಹೊರಗೆ, ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲಾ ಜಾಗಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ, 'ನರ

ಕಾಂತಕನು ನಮಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಶಾಂತಿ ನೆಮ್ಮದಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ನಮ್ಮನ್ನು ನರಕದಿಂದ ಪಾರುಮಾಡಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಮೇಲೆ ವಿಷ್ಣು ಶಿವ, ರಾತ್ರಿ, ದೇವತೆಯರನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಓಂ ನಮಃ ಪಿತೃಭ್ಯಃ ಪ್ರೇತೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ಧರ್ಮಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ | ನಮೋ ಧರ್ಮಾಯ ರುದ್ರಾಯ ಕಾಂತರಪತಯೇ ನಮಃ ||

- ಎಂಬ ಮಂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೊಳ್ಳಿ ಅಥವಾ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ದೊಂದಿಯನ್ನು ಆಕಾಶದ ಕಡೆಗೆ ಹಿಡಿದು,

ಓಂ ಅಗ್ನಿದಗ್ಧಾಶ್ವಯೇ ಜೀವಾ ಯೇಽಪ್ಯದಗ್ಧಾಃ ಕುಲೇ ಮಮ | ಉಜ್ವಲಜ್ಯೋತಿಷಾ ದಗ್ಧಾಸ್ತೇ ಯಾಂತು ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ ||

- 'ಅಗ್ನಿಸಂಸ್ಕಾರ ಹೊಂದಿದವರು, ಹೊಂದದವರು ಯಾವುದೇ ಮೃತಜೀವ ನಮ್ಮ ಕುಲದಲ್ಲಿದೆಯೋ ಅದು ಈ ಉಜ್ವಲಜ್ಯೋತಿ ಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪರಮಗತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲಿ' ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಸುಖರಾತ್ರಿಕಾ - ಲಕ್ಷ್ಮೀಪೂಜೆ: ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಚತುರ್ದಶಿಯಿದ್ದು ರಾತ್ರಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಿದ್ದ ದಿನವನ್ನು 'ಸುಖ-ರಾತ್ರಿಕಾ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂದು ಮನೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಆಕೆಗೆ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯ ಆಚಮನೀಯ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನಿತ್ತು ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಕುಬೇರನ ಪೂಜೆ: ಇದೇ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಕುಬೇರನನ್ನು ಕಲಶದಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ, ಆತನಿಗೂ ಅರ್ಘ್ಯಪಾದ್ಯಾ ದಿ ಪೋಡತೋಪಚಾರ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

ಅಗ್ನಿಜ್ಯೋತಿ ರವಿಜ್ಯೋತಿಶ್ಚಂದ್ರಜ್ಯೋತಿಃಸೃಷ್ಟವ ಚ |

ಉತ್ತಮಃ ಸರ್ವಜ್ಯೋತೀನಾಂ ದೀಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಂ ||

'ಅಗ್ನಿ ರವಿ ಚಂದ್ರ ಮೊದಲಾದ ಎಲ್ಲ ಜ್ಯೋತಿಗಳಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮವಾದ ಈ ದೀಪಜ್ಯೋತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು' ಎಂದು ಆತನಿಗೆ ದೀಪವನ್ನು ಬೆಳಗಬೇಕು. ಮತ್ತು ಬಂಧುಬಾಂಧವರಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಊಟ ಹಾಕಿ ತಾನೂ ಊಟ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಸುಖರಾತ್ರಿರೂಪಳಾದ ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ, 'ವರ್ಷಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವರೀತಿ ಪಾಪಗಳು, ಅಪರಾಧಗಳು ನನ್ನಿಂದ ಆಚರಿತವಾಗಿವೆಯೋ, ಆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ದೇವಿ, ಪರಿಹರಿಸು' ಎಂದು ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಯೊಡನೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಬಲಿಪಾಡ್ಯಮಿ : ಪಾಡ್ಯದ ದಿನ - ಬಲಿಯನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಿದ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ ಕೀರ್ತಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಹ್ಲಾದನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಈತ ದೈವೀಗುಣಸಂಪನ್ನ ಭಗವದ್ಭಕ್ತ, ಅನೇಕ ಯಜ್ಞ ಯಾಗಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ದಾನ, ದಕ್ಷಿಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ವೀರ. ಇದೇ ಆತನಲ್ಲಿ ಮದವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿ, ಈ ಮದದಿಂದ ಆತ ಸ್ವರ್ಗಾದಿ ಲೋಕಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಕ್ರಮಣ ಮಾಡಿ, ದೇವತೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬೀದಿಪಾಲು ಮಾಡಿ, ತ್ರಿಲೋಕಾಧಿಪತಿಯಾಗಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಭಗವಂತ 'ವಾಮನ'ನಾಗಿ ಜನಿಸಿ ಉಪನೀತನಾಗಿ ಬಲಿಯು ಯಜ್ಞಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಯಜ್ಞವೇದಿಕೆಯ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಗುರು ಶುಕ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದರೂ, ಅವರ ಅಜ್ಞೆ ಮೀರಿ